
Přechod absolventů středních škol do terciární sféry vzdělávání - 2005/2006 - 2009/2010

Přechod absolventů středních škol do terciární sféry vzdělávání - 2005/2006 - 2009/2010

14.04.2010, autor: Michaela MARŠÍKOVÁ

Stále více absolventů středních škol, kteří ukončili své vzdělání maturitní zkouškou, má zájem pokračovat v dalším vzdělávání na terciární úrovni, tj. na vysoké škole, případně na vyšší odborné škole. Jedním z hlavních důvodů, proč se počet uchazečů zapsaných do institucí poskytujících terciární vzdělávání neustále zvyšuje, je snaha dosáhnout vyšší kvalifikace, která by budoucím absolventům umožnila lépe se uplatnit na trhu práce a současně by jim zajistila dobře placené zaměstnání.

Vývoj

V posledních letech došlo ve sféře terciárního vzdělávání k určitým změnám, které se projeví prudkým nárůstem počtu uchazečů zapsaných k vysokoškolskému studiu. Naopak vyšší odborné školy se poslední dobou potýkají s nedostatečným počtem zapsaných uchazečů. Celkově je tato situace dána větší otevřeností vysokých škol, zvyšováním kapacit vysokých škol, rostoucí nabídkou vzdělávacích programů na vysokých školách a změnou charakteru vysokoškolského studia z "dlouhého" magisterského na studium dvoustupňové, tj. bakalářské a navazující magisterské. Přesto se počet uchazečů zapsaných na vyšší odborné školy v průběhu posledních pěti let nepatrně zvýšil, a to zejména v důsledku nárůstu zapsaných do ostatních forem vzdělávání. K tomuto navýšení došlo zřejmě z důvodu změn kvalifikačních požadavků u některých povolání. To se týká zejména zdravotních sester nebo policistů, kteří již pracují, přesto jsou však nuceni si doplnit potřebnou kvalifikaci, aby neztratili stávající pracovní pozici a s tím související finanční ohodnocení. Většina "čerstvých" maturantů dává přednost studiu na vysoké škole. To však není určeno jen "čerstvými" absolventům, ale i těm, kteří se hlásí na vysokou školu několik let za sebou. Existuje rozdíl mezi "čerstvými" absolventy a těmi, co studují vysokou školu v pozdějším věku. Zatímco ti, co se ucházejí o přijetí na vysokou školu bezprostředně po složení maturitní zkoušky, mají zájem vzdělávat se spíše v denní formě vzdělávání na veřejných školách, pro zaměstnané uchazeče jsou příznačné spíše ostatní formy vzdělávání, a to zejména na soukromých vysokých školách. Určitý vliv na toto rozložení uchazečů zapsaných ke studiu na vysoké škole v závislosti na jejich věku, formě vzdělávání a zřizovateli školy má i skutečnost, že většina veřejných vysokých škol nabízí studijní programy především v denní formě vzdělávání.

Proto na veřejné školy přicházejí zejména mladší uchazeči, kteří ještě nejsou zapojeni do pracovního procesu a jsou schopni se věnovat téměř výhradně studiu. V současné době je více než 70 procent uchazečů o vzdělávání na vyšší odborné škole a přibližně 85 procent uchazečů o studium na vysoké škole zapsáno na veřejné školy.

Zájem o studium

Obecně lze říci, že o denní/prezenční formu terciárního vzdělávání mají zájem uchazeči, kteří se hlásí na vyšší odbornou školu nebo na vysokou školu bezprostředně po vykonání maturitní zkoušky, zatímco uchazeči s odloženou poptávkou se ve větší míře hlásí ke vzdělávání dálkové/distanční, případně kombinované formy. V současné době jsou mezi uchazeči zapsanými do denní formy terciárního vzdělávání přibližně tři čtvrtiny uchazečů ve věku do 20 let a mezi uchazeči zapsanými do ostatních forem terciárního vzdělávání je více než 40 procent uchazečů ve věku nad 30 let. V průběhu sledovaného pětiletého období se podíl "čerstvých" absolventů středních škol zapsaných do terciárního vzdělávání na celkovém počtu zapsaných snížil. K výraznějšímu poklesu došlo u vyšších odborných škol (z 64 % na 56 %) než u vysokých škol (z 53 % na 51 %).

Nejvíce zapsaných uchazečů do denní/prezenční formy terciárního vzdělávání přichází přímo ze střední školy (asi 70 %), do ostatních forem se zapisují převážně uchazeči, jejichž předchozím působištěm před zapsáním do terciárního vzdělávání bylo zaměstnání.

V roce 2009/2010 se ke vzdělávání na vyšší odborné škole zapsalo jen o 4 procenta více uchazečů, než tomu bylo v roce 2005/2006. Nárůst byl způsoben

zejména navýšením počtu studentů v dálkové formě vzdělávání. Na vysokých školách byl nárůst zapsaných uchazečů mnohem vyšší - v roce 2009/2010 se ke studiu na vysokou školu zapsalo téměř o třetinu uchazečů více než před pěti lety. U vysokých škol na rozdíl od vyšších odborných škol došlo nejen k navýšení počtu zapsaných uchazečů do

distanční a kombinované formy studia, ale také k nárůstu počtu uchazečů zapsaných do prezenční formy studia. V důsledku transformace vysokoškolských studijních programů došlo během sledovaného období k prudkému nárůstu uchazečů zapsaných do bakalářských programů (přibližně k 40% v prezenční formě a k více než 70% v ostatních formách vzdělávání). Naopak "dlouhé" magisterské programy zaznamenaly významný pokles zapsaných uchazečů, a to zhruba o polovinu (v prezenčním i dálkovém studiu).

Výběr oborů

Na vyšších odborných školách se nejvíce uchazečů zapisuje ke vzdělávání oborů zdravotnických, ekonomických a pedagogických a na vysokých školách se uchazeči nejčastěji zapisují ke studiu ekonomických, technických a humanitních věd. Pokud se zaměříme na strukturu zapsaných podle pohlaví, zjistíme, že na vyšší odborné školy se zapisují převážně ženy (72 %). Na vysokých školách je podíl zapsaných mužů a žen téměř vyrovnaný (53 % všech zapsaných tvoří ženy). Podíl žen zapsaných na vyšší odborné školy i vysoké školy vzrostl u obou forem vzdělávání, u ostatních forem je ale nárůst zřetelnější. Nejspíše je to způsobeno již zmíněnou nutností určitých profesí (zejména v oblasti zdravotnictví, lékařství, pedagogiky, sociální práce) doplnit si terciární vzdělání. A jelikož se jedná o povolání, ve kterých dominují ženy, je tento nárůst podílu žen zapsaných do ostatních forem vzdělávání pochopitelný.

Již několik posledních let klesá podíl mladých lidí ve věku 19 - 21 let, který je příznačný pro vstup do terciárního vzdělávání. Z demografických projekcí vyplývá, že se podíl lidí v této věkové skupině bude nadále snižovat.

(Michaela MARŠÍKOVÁ)